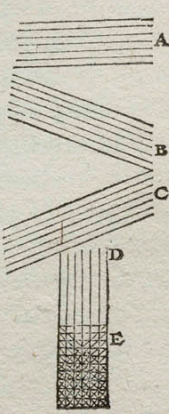

de retentio, quam ea sit cuius beneficio cor, uentriculus, uesica, uterusque familiare nutrimentum sibi seruant, & retinent. Motus igitur omnibus partibus proprius, atque alijs non subministrant in ista partibus duntaxat ui, citra fibrarum opem omnino fiunt. Sed partes quas aut attractionem, aut retentionem, aut expulsionem partibus alijs, uel toti etiam corpori administrantem & commodam subire necessum est, ad eam functionem fibras quasdam sibi uendicant, quarum auxilio illam complent. Et quemadmodum tres specie sunt motus, ita quoque triplex fibrarum genus à Natura constructum est, rectum uidelicet, obliquum & transversum. Accretæ quidem fibræ attractioni conducunt, obliquæ autem retentioni, transversæ expulsionem.

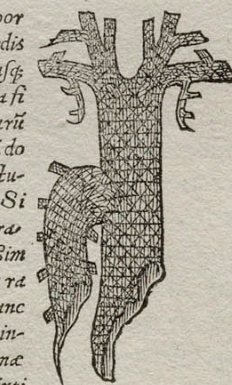
Fibrarum species & functiones.

Rudis fibræ delineatio, in qua A transversus indicat, B autem C & D ueriusque obliquæ generis differentias, D uero rectas. A, B, C, D triplex fibrarum generis implecti quodammodo exprimit, quem mori subiicienda uenæ effigies accuratius proponet.

partem ex usu erat, intertextas esse, expendere haud grauabitur. Idem spectabit, dum bouis uescam, aut anserum ingluuiem inflari intuebitur: quandoquidem triplex illud fibrarum genus in distenta uesica manifestò sese spectandum offeret. Contra si membranam aliquam, ut quæ costas succingit, aut peritonæum, in manus quis assumpserit, leui negotio discet hanc simplex simileque corpus esse omni ex parte sibi par, nullisque eiusmodi fibris conformari. Quum itaque uena (ut oratio unde discesserat reflectatur) organum sit, uniuerso corpori in sanguinis administratione utiliter subseruiens, Natura corpus ipsius membrancū ac fistulæ instar cauum constituit, ac certis quibusdam fibris, non autem ut forserebat intertextuit, ijs nempe quas sanguinis administrationi utiles fore cognouit. Quamobrem quum sciret uenâ necessariò sanguinem

Venæ causæ portio à dextro cordis sinu ad inguili usque descendens, qua fibrarum in uenarum corpore natura doctissime finxit. Si forte interim ramorum hic passim abtruncatorum ratione expectis, hanc uenæ portionem integre causæ uenæ delineationi quinque capitulis subiiciende confer, in illa quid D, F, G, H, I, K, N, S, T, & a indicent perpendens.

Asscritia & non peculiaris uenæ tunica.

Venarum usus.

ad se admissuram, rectas illi communicauit fibras, quibus uena sanguinem in ipsius alliceret cavitatē. Deinde quia sanguinis ad subsequenter uenæ partem tanquam per riuum propulsione opus erat, transversas quoque fibras eam donauit. Ne uero statim uniuersus sanguis in proximam uenæ partem citramoram ex alia assumeretur propellereturue, obliquas etiam fibras uenæ corpori implicuit. Ex tribus itaque fibrarum generibus uenæ corpus instar albæ membranæque seu neruæ tunice conflatum est, distendi & rursus (ut contentæ materiei appositè congruat) in se collabi aptum. Præter hanc peculiarem tunicam, uena aliam subinde assciscit, plerisque etiam corporis partibus communem. Quandoquidem enim uenæ longo tramite aliquò ducuntur, aut ossi, aut duriori cuiuspiam corpori incumbunt, aut alicubi suspenduntur, tum membrana illis ueluti alia peculiaris tunica obtenditur. Huiusmodi tunica uenæ per uniuersum corpus induuntur, quoties extra uiscus aliquod, aut musculi corpus eminent, nec uisceri aut musculo intextuntur. Tunc enim semper ex coterminis membranæ alia quædam tenuis tunica ipsis obuoluitur, cum tutioris ductus, tum ad uicinas partes firmiter nexu gratia. Cæterum uenæ corporibus quibusdam insertæ, ac in illis propagatæ, huiusmodi tunica nequaquam indigent, quod abundè in illis corporibus firmentur, quodque ea tunica impedimento esset, quo minus promptè sanguis ex uenis sudaret, aut ut sanguis in uenis collectus, substantiæ alicuius uisceris uim tardius experiretur. Et hac potissimum ratione in nulla corporis parte, uenæ neque tenuiorem adipsicuntur suam peculiarem tunicam, neque in plures diffunduntur soboles, quam in iecoris substantia, quæ succum in uenis contentum in sanguinem mutatura, suisque recrementis liberatura erat. Omnes uenas ratione primaria ut sanguinem singulis corporis partibus deferant, rerum Opifex procreauit: quanquam quibusdam earum ramis, ut portæ uenæ propagantibus

nibus, ad cibi in uentriculo elaborati ad iecoris portas attractionē, ceu alijs ad excrementorum (ut quæ in renes seorsum sanguinem deferunt) repurgationem abutatur, quas omnes suo loco commemorabimus. Num uero ipse (ne sanguis frustra nullam à uenæ corpore elaborationem sentiens, per uenas deflueret) quandam sanguificationis uim uenis indiderit, non adeò promptè assertum uelim, etiam si id omnibus confessum sit dissectionis proceribus. & si fortassis hæc uirtus uenis tribuitur, ea non rubicundum parabit sanguinem, sed uenæ corporis modo album, siquidem in omni naturali corporis nostri partium cōcoctione, concoctum necessariò sibi concoquentis colorem asciscit. Verum iam tempestuum erit, ex quibus nam partibus arteria fabricetur, persequi.

QVID SIT ARTERIA, QUÆQUE ipsius substantia & usus. Caput II.

Figura C. A. B. C. D. E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. U. V. W. X. Y. Z.

ARTERIA uas est similiter ut uena membraneum, teres ac fistulæ modo cauum, quo uitalis spiritus, & tenuis flauus calidusque sanguis per uniuersum corpus diffunduntur, quorum beneficio, ac dein arteriæ ipsius motu (qui dilatatione ac contractione fit) naturalis singularum partium calor uitalis spiritus refocillantur. Porro Hippocratis adhuc, & Platonis, & Aristotelis tempore, arteria nuncupabatur, qua inspirantes è naribus aut ore aërem in pulmones attrahimus, quæque rursus expirantes è pulmonibus eundem educimus. Nobis uero uocatas arterias, illi uenas appellabant: atque arterias à uenis nonnulli ea ætate distinguebant, quum has quidem non pulsantes, illas autem pulsantes dicerent. Ad hunc sanè modum Hippocrati arteria uenæ nomine donatur, cuius agitatio, quum in infantis partu uelox & magna & ualida reperitur, ualidam ac uegeto seruicidique calore præditam in corde irascibilem uim esse testatur. Cæterum alijs arteriæ nominabantur, uenæ flauum & spirituosum, ac per corpus impetu diffusum & tenuis subtilisque substantiæ sanguinem uniuerso corpori deducunt. Ita enim Platoni arterias uenas uocare libuit, quando in Timæo attestatur, cor simul & uenarum fontem esse, & sanguinis qui per omnia membra uehementè circumfunditur. Nam quum uasa pulsantia (inquit Galenus) nondum, ut nunc, arteriæ dicerentur, sed tantū illam sic ueteres appellarent, quæ ex ore in pulmones diuerratur, iure Plato ut distingueret, quarum uenarum cor esse sanguinem uellet, sanguinis qui per omnia membra impetu defertur, meminit. Aristoteles autem in libris de Animalium partibus, & eorundem historia, subinde arterijs uenarum nomen elargitur. Nam ut reliqua præteream loca, is magnam arteriam cauæ uenæ comparans, in tertio historiæ de Animalibus illam minorem uenam crebrò appellat. Sed successu temporis eam quæ ex ore in pulmones per

Quid arteria

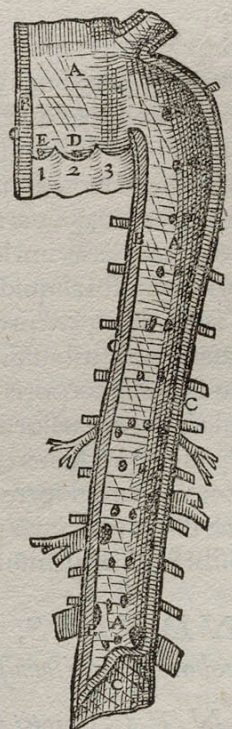
Li. 2 Morborum uulga.

In libro de Placitis.

"

"

Arterie corpus quale, & due ipsius peculiare tunice.

Arteria magna quæ ex corde promanans portio, quam dissecta aperiamus finxit, ut arteria hic cōpiceretur tunica: ac A quidem locum indicat, in quo potissimum ea occurrit tunica, quam araneæ tela assimilamus. B autem C & D interiorē notant arteriæ tunicam. Numerus autem ille, 1, 2, 3, insinuat tres membranas magnæ arteriæ orificio præfictas, ac in decima sexti libri figura B, C, D notandas. Hic uero E & D duarum coronarum arteriarum originem ostendunt. Foramina autem in arteriæ trunco ad ueritres deorsum destituta conspicua, earum propaginum sunt ora, quæ costis, dein septo, & alijs ad uenas usque organa digeruntur. Verum hæc suo loco erunt dilucidiora. in præsentem enim figuram arteriæ tunicas obiectæ adnotare uisum fuit.

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"